

İnceleme Makalesi

Çocuk korusu yönetmek: TRT Diyarbakır Çocuk Korusu örneğinden müzikal ve pedagojik bakış

Gülay Laçın¹ ve Ahmet Demir²

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş: 14 Nisan 2023

Kabul: 29 Haziran 2023

Online Yayın: 30 Haziran 2023

Anahtar Kelimeler

Çocuk korusu
Koro şefi
Koro yönetimi
Koroda ses eğitimi
Koroda müzik eğitimi

2822-3195 / © 2023 TM

Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

Öz

Çocuk koroları; çocukların müzikal yeteneklerini ve kendilerine olan güvenlerini geliştirmelerine yardımcı olan, müzikle ilgilenen diğer çocuklarla bir araya gelmelerini sağlayarak onlar için sosyal bir ortam oluşturan, müzikal eğitimin programının bir parçasıdır. Bu sebeple bu çalışmada; koro eğitiminin çocukların gelişimi üzerindeki olumlu etkileri ile onların müzikal becerilerinin gelişmesine katkı sunan, aynı zamanda bireysel, sosyal, kültürel anlamda gelişimlerine olanak sağlayan çocuk korusu çalışmalarının önemi vurgulanmıştır. Çocuk korusu çalışmaları müzikal ve pedagojik açıdan değerlendirilerek, TRT Diyarbakır Çocuk korusu ekseninde çocuk korusu eğitim sürecinde uygulanan yöntem ve teknikler incelenmiştir. Araştırma; tarama modeline dayalı betimsel bir çalışma olarak ele alınmıştır. Araştırma sonucunda çocuk korolarının; erken müzik eğitiminin temelinin atılmasında önemli ölçüde katkı sağladığına, bireylerin müzikal gelişimlerinin yanında toplumsal, kültürel, psikolojik, eğitsel ve ekonomik açılardan çok yönlü gelişmesine katkı sunduğuna ulaşılmıştır. Koro çalışmalarının; özellikle çocukların kendilerine olan güvenlerini arttırdığı, kendini ifade etmede kolaylık sağladığı ve yaratıcılıklarını geliştirdiği, birlikte şarkı söyleme alışkanlığı kazandırdığı, ritmik okuma ve solfej çalışmaları ile işitme yeteneklerinin geliştiği ve TRT Çocuk Korusu olarak 8 bölgede özenli çalışmalar yapıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Makaleye atıf için

Laçın, G., & Demir, A. (2023). Çocuk korusu yönetmek: TRT Diyarbakır Çocuk Korusu örneğinden müzikal ve pedagojik bakış. *Türk Müziği*, 3(2), 269-278.

Giriş

Aydınlık geleceğimiz olan çocuklarımızın her alanda olduğu gibi sanat alanında da düşüncelerini özgürce ifade etmeleri, var olan yeteneklerini ortaya çıkararak yetenekleri doğrultusunda sanatsal faaliyetlerde bulunarak kendilerini ifade etmeleri için imkânlar sunulmalıdır. Türkiye’de sanatsal anlamda çocukların gelişmelerine katkı sunmak adına okullarda ders olarak, okul dışında ise çeşitli kurs ve etkinlikler başlığı altında birçok çalışma yürütülmektedir. Resim, halk oyunları, tiyatro, müzik, fotoğrafçılık, yaratıcı drama gibi sanatsal çalışmalar, çocuğun yeteneğini ön plana çıkardığı gibi çocuğun sosyalleşmesine, insani ilişkilerde uyumlu olmasına, paylaşmayı bilme, sabırlı olma, başkalarının haklarına saygı duyma gibi birçok alanda da kendilerini geliştirme imkânı bulmalarına olanak sağlamaktadır (Sökezoğlu, 2010).

Sanatsal faaliyetlerde çocukların daha çok ilgi alanına giren “Müzik”, her yaş grubundaki çocuğa hitap etmektedir. Özellikle ses eğitimi, işitme, nota okuma yazma eğitiminin bir arada verildiği koro eğitimleri geniş kitlelere hitap eden bir eğitim olarak, bireysel farklılıklar ve yetenekler doğrultusunda çeşitlenmektedir. Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurma ve yaratıcılığı geliştirmesi, analitik zekâyâ katkıları düşünüldüğünde müzik eğitimi çeşitleri içinde koro

1 Doktora öğrencisi, müzik öğretmeni, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. E-mail: gulay-batur@hotmail.com ORCID: 0000-0002-0515-0257

2 Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Aydın Yüksel Yalova Güzel Sanatlar Lisesi, Aydın, Türkiye. E-Mail: ahmetdemir8082@gmail.com ORCID: 0009-0004-6850-3007

eğitimi oldukça büyük öneme sahiptir. Koro toplumların gelişmesinde, kültürel aktarımında en önemli müzikal eğitim çeşitlerindendir. Eğitim açısından bireylere bakıldığında, bireyleri akademik, kültürel ve sosyal olarak sürekli geliştirmekte ve onları aktif bir hale getirmektedir (Gökçe, 2007).

Koro, değişik bakış açılarına sahip kişilerin duygularını ve düşüncelerini müziksel bir şekilde anlatma sanatı olarak tanımlanabilir (Sevinç, 2017).

Diğer bir ifadeyle koro, bireyleri ortak bir ideal doğrultusunda bir araya getiren önemli bir kültürel aktarım mekanizmasıdır (Alpuğan, 2010). Tüm bu faydalarının yanında müzik eğitimine ciddi katkılar sunan çocuk koroları, müzik eğitimin çok küçük yaşlarda başlamasına imkân tanımaktadır. *“İster, profesyonel (mesleki) korolar olsun, ister amatör (özengen) korolar olsun, isterse de eğitim amaçlı koroların hepsi genel müzik eğitimine büyük katkılarda bulunurlar. Koroya çocuk yaşlarda başlamak doğru, bilinçli ve disiplinli bir müzik eğitiminin temelini atmaktır.”* (Göncü, 2017a).

Koro eğitimine çok küçük yaşlarda katılmak çocukların seslerini geliştirmenin yanında, işitme yeteneklerini geliştirerek çalgı eğitimde de iyi bir entonasyon yakalamalarına olanak tanır (Türkmen; Göncü, 2018). Türkiye’de çocuk korolarının kurulması ve gelişimine bakıldığında en çok katkısı Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)’nin sağladığı görülür. TRT’nin THM, TSM çocuk korolarının varlığı ve bu korolarla 803 adet eserin seslendirildiği bilinmektedir. TRT Radyosu Çok Sesli Çocuk Korosuna bakıldığında, bu koroların ülke çocukları arasında ortak bir dil oluşturma ve repertuvar oluşturulması için kurulduğu söylenir. TRT çocuk korolarının geçmişine bakıldığında; 1978 yılında Ankara Televizyonu Çocuk Korosu, 1979 yılında ise Ankara Radyosu Çocuk Korosu kurulmuştur. Bu iki koro 1981 yılında birleştirilerek TRT Ankara Çocuk Korosu oluşturulmuştur. Bu korolara; TRT İstanbul Radyosu Çoksesli Çocuk Korosu, TRT İzmir Radyosu Çoksesli Çocuk Korosu, TRT Trabzon Radyosu Çoksesli Çocuk Korosu eklenmiştir (Göncü, 2017b).

TRT’nin katkıları ve koro kültürünün ülkemizde gelişmesi için yapılan çalışmalara rağmen bilimsel yazın incelendiğinde çocuk korosu üzerine yapılmış çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu sebeple; çocuk korolarının müzikal ve pedagojik açıdan incelendiği bu çalışmada; TRT Diyarbakır Çocuk korosu ekseninde çocuk korosu yönetiminde uygulanan yöntemler ve teknikler pedagojik bakış açısıyla incelenmiştir. Çocuk koroları araştırmalarının azlığı düşünüldüğünde bu çalışmanın, ileri de yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Çocuk Müzik Eğitimi

Eğitim, bireylerin kendilerini geliştirmesini sağlarken, bir yünden de toplumun geleceğinin biçimlenmesine ve gelişmesine katkı sunan sürekliliği olan bir süreçtir. Doğumdan itibaren başlayan bu süreç bireyin yaşantısı boyunca devam etmektedir. Bireyin eğitimi hayat boyu sürerken, bireylerin sosyalleşmesini sağlayacak ve onları topluma kazandıracak sanat eğitiminin önemi her geçen gün artmaktadır.

Sanat eğitimi bünyesinde bulunan ve bireyin müzikal yeteneğini ön plana çıkarıp müzikal gelişimine katkı sunan müzik eğitimi (Laçın & Baran, 2020) bireylerin gelişim sürecine çok yönlü bir katkı sunmaktadır. Bireylerin toplumsal, kültürel, psikolojik, eğitsel ve ekonomik açılardan gelişim göstermesini sağlayan müzik eğitimine, erken yaşlarda başlanıldığında çocuğun gelişiminde olumlu etkiler bıraktığı bilinmektedir (Atılğan & Ördekçi, 2015).

Çelik yapmış olduğu çalışmada; müziğin çocukta oluşturduğu olumlu etkilere dikkat çekerek çocuğun gelişiminde müzik eğitiminin çocuğun toplumsal, kültürel, psikolojik, eğitsel ve ekonomik açılardan gelişmesine katkı sunmasının yanı sıra, dil gelişimi, fiziksel gelişim ve kişilik gelişimi gibi önemli alanlarda da büyük ölçüde katkı sunduğunu ifade etmiştir (Çelik, 2020). Gökteş & Ayhan (2002) “Müzik eğitimi çocukta el ve göz koordinasyonu, ritim, sembollerini tanıma, dikkat ve insan zekâsının diğer normlarını geliştiren bir nitelik taşır.” ifadesiyle müzik eğitiminin çocuğun sosyal, duygusal ve devinışsel gelişimine de katkı sunduğunu belirtmiştir (s.167).

Çocuk Koroları

Çocuk korosu, yaşları genellikle 6 ila 14 yaşları arasında değişen genç koristlerden oluşan bir müzik topluluğudur. Bu korolar, özellikle çocuk sesleri için koro müziği yapmaya adanmıştır. Çocuk koroları, çocukların şarkı söyleme

becerilerini, müzikal yeteneklerini ve müzik sevgilerini geliştirmeleri için bir platform sağlar. Bireyin ses gelişiminde önemli bir rol üstlenen korolar, sayısal oluşumlarına, icra edilen müzik türlerine, kuruluş amaçlarına ve yaş gruplarına göre çeşitlilik göstermektedir (Çevik, 1997, s. 48). Türlerine göre korolar Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Koro çeşitleri

Sayısal oluşumlarına göre	Müzik türlerine göre	Kuruluş amaçlarına göre	Yaş gruplarına göre
Oda koroları	Geleneksel Türk Halk Müziği koroları,	Profesyonel korolar	Çocuk koroları
Büyük korolar	Geleneksel Türk Sanat Müziği koroları,	Mesleki korolar	Gençlik koroları
	Tasavvuf Müziği koroları	Amatör korolar	Yetişkin koroları
			Kadın Koroları
			Erkek Koroları
			Karma Korolar
	Çoksesli korolar		
	Kilise koroları		
	Opera koroları		

Yaş gruplarına göre farklılık gösteren korolar incelendiğinde; en küçük yaş grubu olarak çocuk koroları gösterilmektedir. Bireyin müzikal gelişiminde çocuk korolarını, koro eğitiminin temelini atıldığı yer olarak tanımlamak mümkündür. Koroların kendi aralarındaki geçişine dikkat çeken Apaydın & Türkmen (2013) çocuk korolarını, gençlik korolarının, gençlik korolarının ise yetişkin korolarının temeli ve bir ön basamağı olarak görür.

Çocuk koroları okul bünyesinde sınıf korusu, okul korusu olarak oluşturulduğu gibi, çeşitli kurum ve kuruluşların çatısı altında da faaliyet göstermektedir (Türkmen & Göncü, 2018).Çocuğun müzikal ve sosyal anlamda gelişmesine katkı sağlayan çocuk koroları, çocuk yaş grubuna uygun bir şekilde verilebilecek ses eğitiminin, verimli ve etkin olarak uygulanmasına imkân sağlamaktadır (Tezcan, 2021).

Çocuk korolarının önemine dikkat çeken Sökezoğlu (2012)’na göre; erken müzik eğitiminin temellerinin atıldığı çocuk korolarının, bireyin müzikal yeteneğinin erken yaşta tespit edilmesi adına da önemli olduğunu vurgulamaktadır. Tarihi sürece baktığımızda birçok ünlü sanatçının, müzik eğitimine çocuk korolarında başladığı, müzikal yeteneğinin keşfedilmesinden sonra bu alanda eğitimlerini ilerlettikleri de görülmektedir.

Türkiye’de Çocuk Koroları

Egüz (1981) koroyu “Müzik ve insan sevgisinin kucaklaştığı yer” olarak ifade etmektedir (s.11).Özellikle tanımda belirtilen ‘müzik ve insan sevgisinin’ temellerinin atıldığı yer olan çocuk koroları, Türkiye’de resmi ve özel kurumların çatısı altında çalışmalar yürütmektedir. Çocuk korolarında genel olarak şarkıyı doğru, temiz söyleme çalışmaları yürütülse de korolarda çocukların müziksel gelişmeleri doğrultusunda birçok uygulamalar da yapılmaktadır.

Türkiye’de yapılan çocuk korusu çalışmalarına bakıldığında; ilk çocuk korusunun 1965 yılında Ankara Radyosu bünyesinde, Muzaffer Arıkan önderliğinde kurulduğu, 1968 yılında o dönemin müzik eğitimcileri tarafından hazırlanan “Çocuk ve Gençlik Koroları Talimatı” ile ülkede ilk kez bir koro teşkilatlanmasına gidildiği görülmektedir (Sun,1969; akt. Sarıkavak, 2022). Süreç içerisinde çocuk koro çalışmalarının sayısı artarak, TRT, Dershane, Dernek, Belediye, Halk Evleri ve Müzik evleri gibi kurum ve kuruluşlarda amatör olarak faaliyet gösterdikleri görülmektedir.

Çocuk Korosuna Müzikal Açıdan Bakış

Çocuk korolarında seçilen eserlerin konu ve müzikal yapı bakımından çocukların hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmasına özen gösterilmektedir. Basitten karmaşığa ilkesi göz önünde bulundurularak seçilen eserler, çocuğun müzikal yolculuğuna sağlam ve sağlıklı bir şekilde çıkmasını sağlayacaktır. Çocuk korolarında verilen müzik eğitimi sayesinde çocuklar; “müziği oluşturan temel öğeleri ve temel işlevleri, sesin oluşumunu, ses organını, kendi sesinin özelliklerini ve kapasitesini, sesini korumasını ve doğru kullanmasını öğrenir. Doğru ve düzenli nefes alıp-verme, nefes desteği bakımından da bilinçlenmelerini sağlar” (Yiğit, 2006, s. 777-778).

Bunların yanı sıra koro çalışmaları; en önemli uygulaması olan ‘birlikte şarkı söyleme’ bilincinin kazanılmasıyla uyum içinde şarkı söylemeyi ve seslerini başka seslerle harmanlamayı, takım çalışmasını, şarkı söylerken nasıl bir pozisyon kullanılması ve nasıl güzel konuşulması (diksiyon) gerektiğinin de eğitiminin verildiği çalışmalardır. Çocuk korolarında seslendirilen eserler çok çeşitli müzik stillerini kapsamaktadır. Halk şarkılarının yanı sıra çeşitli kültürlerden geleneksel müziklere, çağdaş ve popüler şarkılara da yer verilerek, çocuk korosu üyelerinin çeşitli müzikleri icra etmelerine olanak sağlayarak çocuklara müzikal deneyim sunar. Çocuk korolarında verilen müzik eğitiminde ilk olarak; tekerleme-saymaca, ninniler-türküler ve çocuk şarkıları seslendirilmektedir (Sun ve Seyrek,1993, s.23).

Bebek doğduğunda duyduğu ilk melodi annesinin söylediği ‘ninni’dir. Oyun çağına gelen çocuk; arkadaşlarıyla oyun oynarken tekerleme ve saymacaları seslendirir. Okul eğitimi süresince de türküler ve çocuk şarkıları öğrenir ve söyler. Sözlü folklorun en önemli türlerinden biri olan şarkılar ve türküler çocuk korolarında, çocukların müzikal bir kimlik kazanmasında önemli yere sahiptir (Mubarakova, 2019).

Çocuk Korolarına Pedagojik Açıdan Bakış

Çocuk korolarına pedagojik yaklaşım, çocukların yetiştiricilerini ve öğrenmelerini amaçlayan bir eğitim anlayışını ifade eder. Bu yaklaşım, bireylerin bireysel özelliklerine ve gelişim özelliklerine uygun olarak müzik eğitimi planlamayı ve gerçekleştirmeyi hedefler.

Çocuk koroları çocukların müzikal gelişimlerine katkı sunmanın yanı sıra, çocuğun kişisel ve sosyal gelişimi için besleyici bir ortam sağlar. Birlikte şarkı söylemeyi, kendine güveni, kendini ifade etmeyi ve yaratıcılığı teşvik eder. Genç şarkıcıların ortak bir hedefe ulaşmaları için çalışırken disiplinli ve azimli olmalarını, odaklanmalarını teşvik eder.

Atılğan&Ördekçi (2015) ve Erol (2013) yapmış oldukları çalışmalarda, koro çalışmalarının çocukların kişisel gelişimine birçok olumlu etkisi olduğunu ifade etmiştir. Atılğan&Ördekçi (2015) koro eğitimininkazandırdığı diğer özelliklerden farklı olarak öğrenciye, ‘hoşgörülü olma’ özelliği kazandırdığını, Erol (2013) ise; “özgüvenin, özdisiplinin geliştirilmesi, bireyi etkin kılması, nitelikli ve zararlı alışkanlıklardan uzaklaştırıcı zaman geçirebilmesi, duygulu, duyarlı, programlı, paylaşımcı olabilmesi, sorumluluk duygusu kazanabilmesi, bedensel dilini iyi kullanabilmesi, gelenek, göreneklerini koruyup, çağa ayak uydurup ileri taşımayabilmesi, kültürel zevklerini geliştirebilmesi, çok yönlü-çok boyutlu düşünebilmesi, örgütlenip-örgütleyebilmesi” gibi kazanımların da çocuk koroları çerçevesinde verildiğini ifade etmektedir.

Bebeklikten itibaren pedagojik sürece bakıldığında; annesinden duyduğu ilk ninninin bebeğin psikolojisi açısından olumlu etki yarattığı bilinmektedir. Bebek büyüdükçe farklı ezgiler duymakta, farklı ezgilere farklı tepkiler vermektedir (Qafarlı, 2013; akt. Qasımova, 2019).

Erken çocukluk döneminde ise sözlerinde yavaş yavaş algılandığı süreçte dinlenen şarkılar eğitici bir rol üstlenmektedir. Özellikle renklerin ve sayıların şarkı içerisinde yerleştirilmesi ve kolay ezgilerle tekrar edilmesiyle çocukta kalıcı öğrenmeler gerçekleşmektedir. Bu açıdan; çocuk şarkılarının eğitici rolünün olduğu doktorlar, psikologlar ve pedagoglar tarafından da kabul görülmektedir.

Çocuk korolarına öğrenci seçimine bakılacak olursa da; öncelikli olarak çocuğun müzikal yeterlilik düzeyine ve müziğe ilgisinin olup olmadığına bakılmakta, kısa sınav süresince çocuklar arasındaki bireysel farklılıklara çok fazla dikkat edilememektedir. Koroya seçilen öğrencilerin bireysel farklılıkları süreç içerisinde ortaya çıkmaktadır. Koro eğitiminde çocuklara; ortaya çıkan farklı yetenekler, ilgiler ve ihtiyaçlar doğrultusunda, ‘bireysel farklılıklar gözetilerek eğitim verme’ anlayışıyla yaklaşılmalı ve eğitimde farklı öğretim yöntemleri kullanılmalıdır.

Koroya katılan öğrencilerin, koroya katılmayan akranlarıyla arasındaki farklılığa dikkat çeken Güzeoğlu (2019), koroda müzik eğitimi alarak müzikal gelişme gösteren çocukların, koro eğitimi almayan çocuklara oranla daha saygılı, sosyal, gelişime ve geliştirmeye açık bireyler olduklarını belirtmektedir.

Diyarbakır TRT Çocuk Korosu

Türkiye’nin resmi devlet televizyonu ve radyo yayıncısı olan TRT, yayıncılık çalışmalarının yanı sıra bölge müdürlüklerinde kurulan profesyonel ve amatör korolar aracılığıyla müzik eğitimi alanında da çalışmalar yürütmektedir.

Bu yönüyle önemli bir eğitim kurumu olan TRT, yaptığı koro eğitimleri sayesinde birçok sanatçı ve müzik öğretmeni adayı yetiştirmektedir (Laçin, 2019).

Fotoğraf 1. TRT Diyarbakır Çocuk Korusu

TRT Kurumu bünyesinde; Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Çukurova, Diyarbakır, Erzurum ve Trabzon Müdürlükleri olmak üzere 8 bölgede çocuk koroları bulunmakta ve aktif olarak çalışmalarını yürütmektedir.

TRT Diyarbakır Çocuk Korusu, Türkiye Radyo ve Televizyon'u (TRT) tarafından kurulan ve Diyarbakır'da faaliyet gösteren bir korodur. İlk kurulduğu yıllarda Çoksesli koro olarak faaliyet gösteren TRT Diyarbakır Çocuk korusu, Türk müziği alanında çocukların eğitim görmesi, kendi kültürlerini tanımaları, yorumlamaları adına Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği koroları olarak isim değiştirmiştir. Sahip olduğumuz zengin coğrafyanın kültürel değerlerinin öğrenilmesi de bireylere verilecek düzenli eğitim ile mümkün olduğundan, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği koroları ile çocuğun ilgi duyduğu müzik türüyle eğitim almasına olanak sağlanmaktadır (Topbaş & Güler, 2016).

Koro çalışmaları okul ders saatleri dışında, hafta sonu verilmektedir. 1 gün 4 ders saati süresince müzik eğitimi alan çocuklara 'koro eğitimi' başlığı altında, ses ve nefes egzersizleri (ses eğitimi), solfej eğitimi, repertuar çalışması ve solo okuma çalışmaları yaptırılmaktadır. Bireysel ve toplu olarak eserleri seslendirme, sahnede duruş (postur) gibi becerilerin de kazandırıldığı çalışmalar 3 yıl boyunca devam etmektedir.

Çocuk korolarında 3 yıl eğitim alan çocuklara TRT Genel Müdürlüğü tarafından mezuniyet belgesi verilmektedir. Çocuk korosunda verilen müzikal kazanımlar sayesinde çocuklar ileriki yaşlarında gençlik korolarına devam edebilmekte ve Güzel Sanatlar Lisesinin müzik bölümlerinde okuyabilmektedir.

Fotoğraf 2. TRT Türk Halk Müziği Çocuk Korusu Radyo Yayını

TRT Kurumu çatısı altında yapılan Radyo ve TV yayıncılığı imkânları sayesinde, çocuk koroları aktif olarak yayınlara katılmakta, Radyo ve TV yayınlarını yerinde canlı bir şekilde izleme olanağı bulmaktadır. TRT Diyarbakır çocuk korolarında şef olarak görev yapan öğretmenlerin, en az lisans mezunu olmaları kaydı ile müzik alanında eğitim veren fakültelerden (Müzik eğitim, Konservatuar, Güzel Sanatlar Fak.) mezun olmaları, müzik eğitimi veya müzik performansı alanında deneyime sahip olmaları şartları aranmaktadır.

TRT Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen eserler ise 8 bölgede faaliyet gösteren çocuk koroları tarafından çalışılmaktadır. Çocukların müzikal seviyeleri gözetilerek hazırlanan repertuara; okul şarkılarına, ninnilere, basit usullü türkülere, ezgisi akılda kalıcı şarkılara yer verilmektedir. Ayrıca söz içeriğinin çocuklara uygun olmasına dikkat edilmektedir. Korolar arasındaki eğitim seviyesini eşitlemek, ortak eser çalışması yapmak adına yapılan bu uygulama sayesinde, koro şefleri için de kolaylık sağlanmış, her hafta çocukların seviyesine, ses sınırına ve hazırbulunuşluk düzeylerine uygun eser arama çalışmalarının yükü koro şeflerinin üzerinden alınmıştır.

TRT Diyarbakır Radyosu bünyesinde bulunan çocuk korolarında eğitim, koro şefleri tarafından oluşturulan bir dizi uygulamalı çalışmalar doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. İlk olarak bedensel rahatlatma, nefes ve vokal egzersiz çalışmalarıyla çocukların doğru nefes alması, duyduğu sesi doğru pozisyonda kontrollü bir şekilde vermeyi öğrenmesi amaçlanmaktadır. İkinci olarak solfej okuma dersi başlığında notaların yerlerinin bilinmesi, nota sürelerinin ayırt edilmesi, notaların seslendirilmesi amaçlanır. Son olarak repertuar çalışmasıyla da öğrenilecek eserler seslendirilir. Repertuar çalışması koro ve solo olarak yapılmakta, öğrencilerin topluluk içinde okuma alışkanlığının da kazandırılması hedeflenmektedir.

Çocuk Korosu Yönetmede Koro Şefliğinin Önemi

Çocuk korolarında eğitim genellikle bir müzik eğitimcisi veya koro şefi tarafından verilmektedir. Çocukların müzikal anlamda en iyi şekilde eğitilmeleri, koro şeflerinin çocukları doğru bir şekilde yönlendirmesi ile mümkündür. Müzik eğitimi, müzik felsefesi, vokal teknikler, repertuar zenginliği, çocuk psikolojisi, müzik öğretim teknikleri gibi alanlarda kendini geliştirmiş koro şeflerinin çalıştırdığı korolar başarılı bir yol izlemektedir.

Çocuk korosu yöneten şeflerin aynı zamanda sabırlı ve yaratıcı hayal gücüne sahip olması beklenir. Koro şefinin; öncelikli olarak kişilik bakımından saygın, davranışlarıyla örnek, sorunlar karşısında pratik çözümler üretebilen, müzikal anlamda donanımlı ve en önemlisi liderlik vasfına sahip olması gerekmektedir (Ersoydan & Karakelle, 2014).

Uslu (2013), nitelikli bir koro şefinde olması gereken özellikleri ele aldığı çalışmada; koro şefini; almış olduğu müzikal eğitim doğrultusunda hareket eden, mesleki alanda yeni gelişmeleri takip eden, kendini yeniyelen, yönettiği koronun bütün özelliklerine hakim olan, eserlerin çalışılmasından konser sonrasına kadarki süreci en iyi şekilde planlayan, ses eğitimi alanında kendini yetiştirmiş, bilgilerini en iyi şekilde korosuna aktarabilen, aktarıırken de öğretim tekniklerinden yararlanabilen, koroyu yönetirken jest ve mimiklerini etkin bir şekilde kullanarak korosuyla iletişim kurabilen kişi olarak değerlendirmektedir.

Yapılan çalışmalar doğrultusunda, koro şeflerinin görevlerinin sadece koroyu yönetmek olmadığı, bunun yanı sıra birçok işle de ilgilendikleri görülmektedir.

Özetle ‘koro yönetimi’ çok geniş bilgi ve birikime gereksinim duyulan bir alandır. Geniş kitlelere hitap eden koro şeflerinin, üniversitelerde ilgili alanda yeterli donanıma sahip olmalarını sağlayacak ‘koro şefliği’ başlığı altında bir bölümün olmaması bu alanda yeterli donanıma sahip koro şeflerinin yetişmemesine sebep olmaktadır.

Çocuk Korolarında Kullanılabilecek Şarkı Öğretim Teknikleri

Çocuk korolarında verilen müzik eğitiminde, çocuğa kazandırılacak beceri ve kavramların çocuğa nasıl aktarılacağı büyük önem arz etmektedir. Çocuk korolarında çocukları anlamak için onlar gibi düşünmek gerekmemekte ve yapılacak etkinliklerde çocukların keyif almasını sağlamak hedeflenmelidir (Çelik, 2020).

Bu doğrultuda çocuklara ulaşmak adına, çocuk korolarının eğitimi sürecinde onların öğrenmesini ve bilgilerinin kalıcılığını arttıracak en önemli tekniklerden biri oyuna dayalı öğrenmedir. Öğrencinin yaş grubuna hitap eden bir öğretme yöntemi olarak kullanılan bu teknik, koroda ses olaylarını ve koro becerilerini öğretme sürecinde, öğrencinin

bilgileri zihninde somutlaştırılmasına yardım etmektedir. Bu tekniğe ek olarak, özellikle şarkı öğretim aşamasında farklı öğretim tekniklerinden de yararlanılmaktadır.

Şarkı öğretim teknikleri;

Vokal Egzersizleri: Şarkı öğretiminde en önemli adımlardan biri olan vokal egzersizleri, bireylerin ses eğitimi sürecine temel düzeyde giriş yaptığı çalışmalardır. Vokal egzersizlerde sesi ısıtarak şarkı söyleme tekniğini oluşturmak, ses sağlığını geliştirmek, doğru nefes alarak nefesin kontrollü bir şekilde kullanımı sağlamak ve ses kaslarını güçlendirmek amaçlanır (Polat & Terzioğlu, 2020).

İzleme ve Taklit Etme: Şarkı öğretiminde soyut ve teknik kavramların öğrenciye aktarılması konusunda ses eğitimcileri çoğu kez zorluklar yaşamaktadır. Öğrencinin şarkı söyleme tekniğini doğru bir şekilde algılayabilmesi için eğitimci tarafından örneklendirme yoluna gidilmektedir. Öğrenme, örneklendirmenin öğrenci tarafından gözlemlenerek aynısının tekrar edilmesi yani taklit edilmesiyle gerçekleşir (Özaydın, 2020).

Solfej ile Öğretim: Solfej, müzik notası ve vokal egzersizlerin bir kombinasyonudur. Bu teknikte öğrencilere notaları tanıtmak ve doğru vokal tekniği üzerinde çalışmak için solfej alıştırılmaları yaptırılır. Solfej, şarkıyı doğru bir şekilde söylemenin yanında öğrencinin kulak gelişimine de yardımcı olur (Özaltunoğlu, 2003).

Kulaktan Öğretim: Bu yöntem okulöncesi ve ilkökul kademelerinde kullanılmaktadır. Öğrenilmesi gereken eserin söz ve melodi açısından kolay olması yöntemin kullanılmasını daha kolay hale getirmektedir. Bu yöntemde; eser bölümlerinin birbirine bağlanması sağlanmalı ve eğitimcinin gösterip yaptırma yöntemini kullanması temel alınmalıdır. Eğitimci, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine, ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre eserin sözlerinden, ritminden veya ezgisinden başlayarak şarkıyı öğretmelidir (Saraç, 2016).

Kulaktan şarkı öğretiminin basamakları:

- Ses ve nefes egzersizleri
- Sözlerin tahtaya yazılması
- Melodisi aynı olan motif ve cümle yapısının belirlenmesi
- Öğretmenin şarkıyı seslendirmesi
- Sözlerin öğretilmesi
- Şarkının melodisi zor ise parça parça öğretilmesi
- Sözlerin ritmik yapı ile birleştirilmesi
- Ses ve sözlerin doğru bir şekilde ritim üzerine aktarılması
- Şarkının bireysel ve grup halinde seslendirilmesi (Saraç, 2016).

Nota ile Öğretim: Bu teknikte şarkının notaları yazılı olarak verilebilir. Öğrencilerin eğlenceli öğrenmelerini sağlamak için bazı notalar boş bırakılıp öğrencilerden tamamlamaları istenebilir. Nota hazır olarak verildiğinde ölçü sayısı, ritim gibi zorluk barındıran unsurlar öğrenciye dikkatlice aktarılır. İlk olarak şarkının ritmik okuması ve solfeji yapılır. Ardından eserin sözleri öğretilir. Gereken açıklamalar yapılıncaya şarkı seslendirilir ve hatalar varsa düzeltilir (Türkmen, 2016).

Nota ile şarkı öğretiminin basamakları:

- Şarkı notalarının tahtaya yazılması
- Şarkı konusunun anlatılması
- Öğretmenin şarkının sözlerini okuması
- Bilinmeyen kelimeler varsa anlamlarının açıklanması
- Besteci hakkında bilgi verilmesi
- Ritmik okuma yapılması
- Ritmin öğretilmesi
- Şarkının öğretmen tarafından seslendirilmesi
- Öğrencilerin şarkıyı ritmine ve melodisine uygun seslendirmesi
- Varsa hataların düzeltilmesi (EBA, 2023).

Sonuç ve Öneriler

Yapılan inceleme sonucunda erken müzik eğitiminin temelini atıldığı çocuk korolarıyla ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çocuk koroları çeşitli kurum ve kuruluşların çatısı altında amatör olarak faaliyet gösterirler.
- Bireylerin müzikal gelişiminin yanında toplumsal, kültürel, psikolojik, eğitsel ve ekonomik açıdan öğrencilerin çok yönlü gelişmesine katkı sağlarlar.
- Çocukların kendine güvenmesini, kendilerini ifade etmesini sağlayıp yaratıcılıklarını geliştirirler.
- Koro eğitim süresince çocuklara, birlikte şarkı söyleme bilinci kazandırılır.
- Bireysel ses kalitesinin artırılmasının yanında, solfej eğitimi ile kulak gelişimine katkı sağlarlar.
- Çocuk korolarının repertuarını temel olarak tekerleme-saymaca, ninniler-türküler oluşturduğu için kültür aktarımına katkı sağlarlar.

Bu sonuçlara ek olarak;

- Koroda eğitim gören çocukların bireysel özelliklerine ve gelişim özelliklerine uygun olarak çalışmanın planlaması ve gerçekleştirilmesi gerektiği,
- TRT Kurumu bünyesinde; Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Çukurova, Diyarbakır, Erzurum ve Trabzon Müdürlükleri olmak üzere 8 bölgede çocuk korolarının aktif olarak çalışma yaptıkları,
- Çocuk korosu öğretmenlerinin (şeflerin) müzik eğitimi, müzik felsefesi, vokal teknikler, repertuar zenginliği, çocuk psikolojisi, müzik öğretim teknikleri gibi alanlarda donanımlı olmaları gerektiği,
- Çocuk korosunda çocukların bireysel farklılıklarının göz önünde bulundurulması gerektiği,
- Çocuk korolarında uygulanabilecek şarkı öğretim tekniklerinin genel olarak, vokal egzersiz, izleme ve taklit etme, vokal kılavuzlar ve söz çalışması, eseri bölüm bölüm çalışma, solfej, izleme ve taklit yoluyla repertuar çalışması gibi aşamalardan oluştuğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

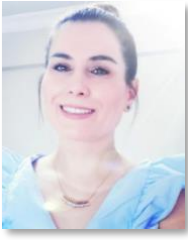
Bu incelemeden sonrası bu alanda çalışan araştırmacılara ve uygulamacılara şu öneriler sunulabilir;

- Çocuğun doğumundan itibaren başlayan eğitim süreci en iyi şekilde organize edilerek, çocuğun ilgi ve yetenekleri doğrultusunda şekillendirilmelidir. Çocuğun gelişim sürecinde sanat eğitimi başlığı altında müzik eğitimi doğru ve bilinçli bir şekilde verilmelidir.
- Çocuğun başarılı ve mutlu olacağı alanlarda eğitim görmesine olanak sağlanmalıdır. Sanat kurumlarının bünyesinde çocuk koroları oluşturulmalı ve müziğe ilgisi olan çocuklar, çocuk korosuna yönlendirilmelidir.
- Okul bünyesinde sanatsal derslere ve etkinliklere ayrılan süre arttırılmalı, çeşitli etkinlikler yoluyla korolarda eğitim alan çocukların çalışmalarını sergilemelerine imkân sunulmalıdır.
- Çocuk korosu şefleri ve öğretmenleri kendilerini geliştirmeleri açısından düzenli olarak mesleki gelişim çalışmalarına katılmalı, üniversitelerde ‘Koro şefliği’ başlığı altında bölümler açılmalıdır.
- Çocuk korosu eğitiminde şarkı öğretimi için birçok teknik kullanılmaktadır. Bu tekniklerin koro şefleri tarafından korodaki öğrencilerin hazırbulunuşluklarına göre kullanılması önerilmektedir.

Bilgilendirme

Bu araştırma, yıllarca TRT Diyarbakır Radyosu’ndaki deneyimlerim sonucunda çocuk korolarının müzikal ve pedagojik incelemesinin gerekliliği düşüncesi ile Türk Müziği Akademisi çalışmaları esnasında ortaya çıkmıştır. Diyarbakır TRT Radyosu’na çok teşekkür ederim.

Yazar Özgeçmişi

Doktorant **Gülay Laçın**, 1982 yılında Siirt / Eruh'ta doğdu. 1996-2000 yılları arasında Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümünde eğitim gören Laçın, lise eğitimi süresince Diyarbakır Türk Halk Müziği Gençlik Korusu çalışmalarına devam etti. TRT'nin açmış olduğu 'Sözleşmeli Sanatçı' sınavını birincilikle kazanarak aynı kurumda korist ve solist olarak çalışmalarına devam etti. 2001 yılında Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Bölümünün kazandı. Üniversite eğitimi süresince Gazi Üniversitesi Akademik Korosunda, Gazi Üni. ve TRT'nin Türk Halk Müziği korolarında görev aldı. Yüksek Lisans eğitimini Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde, Doktora eğitimini ise Gazi Üniversitesinde yaptı. Diyarbakır Güzel Sanatlar Lisesinde ve TRT Diyarbakır Radyosunda görevine devam eden Laçın, çeşitli kongre ve sempozyumlara katılarak, bildiriler sunmuştur. E-mail: gulay-batur@hotmail.com ORCID: 0000-0002-0515-0257

1980 yılında Aydın'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Aydın'da tamamladı. Müziğe olan ilgisi müzik öğretmeni olmasında önemli rol oynadı. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünü bitirerek öğretmenliğe başladı. Çeşitli okullarda görev yaptıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Genel Müdürlüğü'nün açtığı sınavı kazanarak Bilim ve Sanat Merkezinde müzik alanında üstün zekâlı öğrencilerle çalıştı. Yüksek lisans eğitimini Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalında tamamlayan Ahmet Demir, çalışmalarına Güzel Sanatlar Lisesi bünyesinde orkestra öğretmeni olarak devam etmektedir.

Orkestra şefliği, orkestrasyon, armoni, müzik kuramları ve müzikal işitme alanlarında özel çalışmalar yapmaktadır. e-mail: ahmetdemir8082@gmail.com ORCID: 0009-0004-6850-3007

Kaynakça

- Apaydın, M., & Türkmen, E. (2013). Çocuk Korolarının Seslendirme Başarılarındaki Değişim ve Dönüşümleri. *IV. Hisarlı Ahmet Sempozyumu*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Atılğan, D. S., & Ördekçi, Ş. (2015). İlkokul Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Koro Eğitiminin Rolü. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi Volume:1 Issue: 2*, 1-25.
- Çelik, S. B. (2020). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 543-554.
- Çevik, S. (1997). *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*. Ankara: Doruk Yayıncılık.
- EBA. (2023). Şarkı Öğretim Metotları. Erişim adresi <http://img.eba.gov.tr/271/90a/92e/a67/759/714/b06/917/2b2/a88/752/577/f5e/cd4/001/27190a92ea67759714b069172b2a88752577f5ecd4001.pdf>
- Egüz, S. (1981). *Koro Eğitimi ve Yönetimi*. Ankara: Ayyıldız.
- Erol, I. (2013). Çocuk Korolarının Çocukların Okul Başarılarına Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı.
- Ersoydan, M. Y., & Karakelle, S. (2014). Türkiye'deki Koro Şeflerinin Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderlik Davranışlarının İncelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli *Dergisi ISSN 1308-2698*, 31-52.
- Göktaş, M., & Ayhan, A. (2017). Koro Çalışmalarının sosyokültürel Katkıları Açısından İncelenmesi (Malatya İli Örneği). *3. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Göncü, İ. Ö. (2017). TRT Çocuk Korolarının Medya Aracılığıyla Müzik Eğitimine Katkıları. *8. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu Bildirisi*. Kütahya: Kütahya Güzel Sanatlar Derneği.
- Laçın, G. (2019). TRT Türk Halk Müziği Çocuk Korolarına Yönelik Öğretim Programı Önerisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Laçın, G., & Baran, M. (2020). Güzel Sanatlar Lisesi 10. Sınıf Bireysel Ses Eğitimi Ders Kitabında Yer Alan Eserlerin İncelenmesi. *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi Cilt:2 Sayı: 2*, 27-45.
- Mubarakova, D. (2019). Özbekistan'da Çocuk Folkloru-Şarkılar. *VI. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu ISBN: 978-605-67557-8-1* (s. 134-136). Azerbaycan: Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarlar Birliği.
- Özaltınoğlu, Ö. (2003). Solfej Öğretim Yöntemleri. *Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özaydın, N. (2020). Ses Eğitiminde Taklit Yoluyla Öğrenme. *International Congress of Research and Practicw in Education* (s. 24-29). Antalya: Çizgi Kitabevi.
- Polat, S., & Terzioğlu, V. (2020). *Piyano Eşlikli Polat Ses Egzersizleri*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Qasimova, F. (2019). Çocuk Oyunları ve Şarkılarının Eğitimsel Önemi. *Vı. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri* (s. 144-149). Azerbaycan: Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yazarlar Birliği.

- Saraç, A. G. (2016). Müzik Eğitiminde Özel Öğretim İlke, Yöntem ve Teknikleri-1. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd Şti.
- Sarıkavak, H. Y. (2022). Çocuk Koro Eğitiminde Orff Yaklaşımının Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Sökezoğlu, D. (2010). Ritm, Hareket ve Şarkı Öğretimi Temelli Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi. *Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sökezoğlu, D. (2012). Konservatuar Müzik Bölümü Öğrencilerinin İlköğretim Okullarında Yaptıkları Koro Çalışmalarına Sınıf Öğretmenlerinin Bakışı. *E-Journal of New World Sciences Academy NWSA- Education Sciences*, 1C0564, 7, (4), 1063-1081.
- Sun, M., & Seyrek, H. (1993). *Okul Öncesi Eğitiminde Müzik*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları.
- Tezcan, C. (2021). Çocuk Seslerinin Eğitimi ve Geliştirilmesinde Eğitimci Yönelimlerinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı .
- Topbaş, B., & Güler, E. (2016). İlk ve Orta Öğretim Müzik Kitaplarında Türk Halk Müziği Eserlerinin İçerik Analizi. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi* 2 (1), 1-20.
- Türkmen, E. F., & Göncü, İ. Ö. (2018). Amatör Çocuk Korosu Üyelerinin Kodaly Yönteminin Koro Çalışmalarında Kullanımına İlişkin Görüşleri . *Turkish Studies Social Sciences Volume* 13/10, 903-919.
- Türkmen, E. F. (2016). Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Uslu, M. (2013). Nitelikli Bir Koro Şefinde Bulunması Gereken Yeterlikler. *UHBAB Cilt: 2, Sayı: 4*, 119-129.
- Yiğit, N. (2006). Koroda Ses Eğitimi Çalışmalarının Çocuk Ses Gelişimine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Vol: Issue: 16, 777-783.

Managing a children's choir: A musical and pedagogical view from the example of TRT Diyarbakir Children's Choir

Abstract

Children's choirs are part of the musical education program that helps children develop their musical abilities and self-confidence, and creates a social environment for them by bringing them together with other children who are interested in music. For this reason, the positive effects of choral education on the development of children were mentioned in this study. In addition, the importance of children's choir studies, which contribute to the development of children's musical skills and also enable them to develop individually, socially and culturally, was emphasized with this study. Children's choir studies were evaluated musically and pedagogically, and the methods and techniques applied in the children's choir education process were examined on the axis of TRT Diyarbakir Children's choir. The research was handled as a descriptive study based on the screening model. As a result of the research, it has been concluded that children's choirs contribute significantly to laying the foundation of early music education and contribute to the multi-faceted development of individuals in social, cultural, psychological, educational and economic aspects as well as their musical development. It has been determined that choir activities increase children's self-confidence, facilitate self-expression and improve their creativity, the choir works give the children the habit of singing, their hearing abilities are improved with rhythmic reading and solfeggio exercises. It was determined during this study that meticulous studies were carried out as TRT Children's Choir in 8 regions.

Keywords: Children's choir, conductor, choir management, vocal training in choir